

Vaalilupaukset vaihtuivat tavoitteiksi

Opiskelijat osoittivat mieltä koulutusleikkauksia vastaan Helsingissä kesällä 2015.

Kun asema vaihtuu oppositiosta hallitukseen tai päinvastoin, poliitikot omaksuvat nopeasti uuden kielenkäytön. Se ei kuitenkaan tarkoita, että poliitikot jujuttaisivat äänestäjiä. Muutos kielenkäytössä liittyy itse asetelmaan.

Äänestäjän muistin sanotaan olevan lyhyt, mutta nykypoliitikot eivät näytä enää luottavan tähän väitteeseen. Ainakin vaalilupauksia he jakelevat aiempaa varovaisemmin.

Näin arvioi politiikan kieleen perehtynyt suomen kielen dosentti **Vesa Heikkinen**.

– Poliitikot ovat viisastuneet, sillä monen puolueen hallituksessa kaikki joutuvat tekemään kompromisseja. Siksi on turvallisempaa puhua tavoitteista, joista vain osa joka tapauksessa toteutuu.

Mutta jäävät nykypoliitikotkin välillä kiinni katteettomista lupauksista.

Viime eduskuntavaalien alla järjestetyssä opiskelijatempauksessa **Juha Sipilä** ja **Alexander Stubb** erehtyivät pitämään käsissään kylttejä, joissa tulevat avainministerit lupasivat olla leikkaamatta koulutuksesta ja opintotuesta.

Uuden hallituksen leikkauspäätösten jälkeen poseerauskuvat kaivettiin esille ja ne levisivät sosiaalisessa mediassa kulovalkean tavoin.

VAROVAISUUS KOROSTUU ANKEINA AIKOINA

Kalevi Sorsa -säätiön toiminnanjohtaja ja poliittisen historian dosentti **Mikko Majander** huomauttaa, että taloudellisesti vaikeina aikoina poliitikkojen varovaisuus korostuu, kun yhteisestä kakusta on vähemmän jaettavaa.

– Vaalilupauksen sijaan poliitikot puhuvat siitä, mitä pitäisi tehdä. Vaalien jälkeen aletaan puhua realistisemmin siitä, mikä on mahdollista. Poliitikot eivät välttämättä jujuta äänestäjiä, vaan muutos kielenkäytössä liittyy itse asetelmaan, Majander sanoo.

Hänen mukaansa viime kevään vaalipuheissa iso muutos oli, että puolueet välttivät kynnyskysymysten asettamista hallitusyhteistyölle.

Virheistä oli opittu. Edellisten vaalien alla puolueet olivat paaluttaneet tiukasti kantojaan, mikä lisäsi sixpack-hallituksen paineita entisestään ja johti lopulta vasemmistoliiton ja vihreiden eroon.

RÄKSYTTÄJÄSTÄ VASTUUNKANTAJAKSI

Vaalien jälkeen poliitikot omaksuvat ilmiömäisen nopeasti uuden kielenkäytön, kun asema vaihtuu oppositiosta hallitukseen tai päinvastoin. Selvimmin tämä on näkynyt nyt valtaan päässeissä perussuomalaisissa.

– Haastajasta tuli suunnilleen yhdessä yössä vakaa ja luotettava vastuunkantaja, Mikko Majander sanoo.

Vuosikausia oppositiossa räksyttäneen puolueen muuttuminen valtionhoitajapuolueeksi ei käy kuitenkaan kivuttomasti. Perussuomalaisten eduskuntaryhmän puheenjohtaja **Sampo Terho** joutui syyskauden alussa paimentamaan omiaan, että julkisuudessa tulee käyttäytyä asiallisesti ja puhua selkeästi.

Vesa Heikkisen havaintojen mukaan ainakin perussuomalaisten johtohahmot ovat omaksuneet hyvin hallitusohjelman fraasit.

– Etenkin isoissa talousasioissa hallituspuolueet käyttävästi sujuvasti samoja sanavalintoja. ”Tilannekuva” ja ”kriisitietoisuus” ovat nyt yhteisiä virsiä, Heikkinen mainitsee.

Myös ministeriaitiosta pudonneet kansanedustajat omaksuvat nopeasti uuden roolinsa oppositiossa.

– Demarit, vihreät ja vasemmistoliitto ovat käyneet hurjina hallituksen kimppeun. Ruotsalainen kansanpuolue ja kristillisdemokraatit ovat sen sijaan suhtautuneet hallitukseen sovinnollisesti,

Heikkinen arvioi.

HUUTELUA BUNKKERISTA TOISEEN

Vesa Heikkinen ja Mikko Majander harmittelevat, että eduskunnan isossa salissa keskustelu ei ole kovin hedelmällistä.

– Tylsintä on vanhojen asioiden kaivelu, kun pitäisi katsoa eteenpäin. Se on ollut aina poliittisen retoriikan kirous, Majander sanoo.

Nytkin hallituspuolueet ovat jaksaneet muistuttaa oppositiopuolueiden virheistä, kun oppositio oli hallituksessa. Opposition edustajat taas jankkaavat, kuinka paljon paremmin asiat olivat, kun he olivat hallitusvastuussa.

Heikkinen muistuttaa, että eteenpäin vievässä keskustelussa eri mieltä olevat osapuolet kuuntelevat toisiaan ja ovat myös valmiita muuttamaan mielipiteitään.

– Nyt julistuksia huudetaan omista bunkkereista. Televisiointien ja nettilähetysten myötä keskustelusta on tullut jatkuva vaalipuhetta, joka vaalien edellä muuttuu yleiseksi riehaksi. Valiokunnissa keskustelut ovat rakentavampia, sillä niitä ei käydä julkisuudessa.

ÄÄNESTÄJÄ, PIDÄ KORVAT AUKI!

Mihin äänestäjän kannattaa kiinnittää huomiota poliitikkojen kielenkäytössä?

– Esimerkiksi vaalipuheissa pitäisi pystyä erottamaan visio ja realismi eli se, mihin voidaan oikeasti päästä. Pelkän vision kuunteleminen tuottaa pettymyksen, Mikko Majander sanoo.

Vesa Heikkinen kehottaa kiinnittämään huomiota myös asioihin, joista poliitikot haluavat vaieta. Tämän huomaa esimerkiksi siitä, että poliitikko ei vastaa haastattelussa suoraan toimittajan kysymykseen, vaan alkaa kierrellä ja puhua vaikkapa puolueen yleisistä tavoitteista.

– Silloin kannattaa höristää korviaan ja vaatia lisävalaistusta.

Matti Remes
Kuva: Istockphoto